

اهمیت دوران جوانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اهمیت دوران جوانی

بر هیچ اهل علمی پوشیده نیست که در شکل گیری شخصیت هر فرد، مقطع جوانی از جایگاه خاص و اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

شاید بتوان گفت که ثبات شخصیت هر انسانی در این سنین آغاز و به هر نحوی که شکل گیرد غالباً به همان صورت قوام یافته و تثبیت می‌گردد و به همین دلیل در روایات بر اهمیت و برتری این مقطع سنی

تأکیدات زیادی رفته و نیز روانشناسان این دوره را حیات مجدد انسان نامیده‌اند.

صاحب شریعت اسلام، حضرت خیرالأنام که از سرچشمه وحی الهام می‌گرفت در تکریم و احترام به جوانان فرمودند: **فضل الشاب العابد الذي يعبدُ في صباه علي الشيخ الذي يعبدُ بعدَ ما كَبُرَتْ سِنُهُ كفضلِ المرسلين علي سائر الناس.**

«فضیلت و برتری جوان عابد که از آغاز جوانی خدا را عبادت کند بر پیری که وقت پیری مشغول عبادت گردد چون فضیلت پیغمبران است بر سایر مردم. (۱) و در جای دیگر با اشاره به ارزش جوانی می‌فرماید: **اغتنم شبابك قبل هرمك.**

«جوانی‌تان را قبل از فرا رسیدن پیری غنیمت و قدر بدانید (۲)

و خطاب به والدین و مربیان در برخورد با جوانان و نوجوانان می‌فرمایند: **اوصیکم بالشّبان خیراً فانّهم آرقُّ افیْدَةً انّ الله بعثني بشیراً و نذیراً فحالفني الشُّبَّانُ و خالفن الشیوخُ ثمَّ قرأ فطال علیهم الأمدُ فقستُ قلوبُهم .**

«به شماها درباره نوبالغان و جوانان به نیکی سفارش می‌کنم که آنها دلی رقیق‌تر و قلبی فضیلت پذیرتر دارند.

خداوند مرا به پیامبری برانگیخت تا مردم را به رحمت الهی بشارت دهم و از عذابش بترسانم.

جوانان سخنان مرا پذیرفتند و با من پیمان محبت بستند ولی پیران از قبول دعوت‌م سر باز زدند و به مخالفت‌م برخاستند.

سپس به آیه‌ای از قرآن اشاره کرد و درباره مردم کهن سال و پیر که مدت زندگی آنان به درازا کشیده و دچار قساوت قلب شده‌اند سخن گفت. (۳)

همه این سخنان گوهر بار که در خطاب به مسلمانان تأکید داشتند علاوه بر سیره عملی و برخورد بزرگوارانه و محترمانه که با جوانان داشته‌اند حاکی از حساسیت عنفوان جوانی است.

بنابراین از منظر علم و دین، در تمام عمر و طول حیات انسانی هیچ برهه‌ای مهمتر از دوره نوجوانی و جوانی نیست.

یکی از روانشناسان معروف غربی به نام دکتر «**مای لی**» در اهمیت این دوره از عمر آدمی چنین می‌گوید: «در نوجوانی مسأله شخصیت و هویت با شدت تمام از نو وارد میدان می‌شود پس نوجوانی و جوانی یکی از مراحل و مراتب بارور هستی است که طی آن ساختهای قطعی شخصیت و هویت بزرگسال تثبیت شده یا دوباره مطرح می‌گردند. (۴)

انعطاف پذیری روحیه جوانان

نسل جوان تنها قشر منحصر به فردی است که بیشترین روحیه تأثیر پذیری را داراست شفافیت روحیه جوانان و حساسیت ایشان، عامل اصلی توجه دستگاههای تبلیغاتی استکبار و بنگاههای فرهنگی غرب، برای سوق دادن آنان به انحرافات اخلاقی و اهداف پلید خویش در طول تاریخ بوده است.

درست از زمانی که دنیای غرب در اثر تحقیقات و مطالعات خود به این نتیجه رسید که جوانان آسیب پذیرترین قشر هر جامعه‌اند با تشکیل بنگاههای فرهنگی تبلیغی همه همت خود را در به دام انداختن آنان به فساد و تباهی تحت عنوان آزادی و عناوین مقدس دیگر به کار گرفت تا این که به اغراض استکباری و سلطه طلبی خود دست یازد.

اگر چه غرب در القای فرهنگ خود به کشورهای اسلامی از راههای متعدد و در سطوح مختلف وارد

عمل شده است ولي تاريخ بهترين شاهد و گواه است
که نفوذشان بيشتر از طريق جوانان تحصيل کرده يا
عوام مقلد (جواناني که به مباني دين آشنائي چندان
ندارند) بوده است که سقوط اسلام در اندلس
(اسپانيائي فعلي) يا سلطه غرب بر مسلمانان الجزاير
بهترين نمونه تاريخي است.

روح ظريف و باقد است، احساسات پاك و با لطافت،
عواطف زلال و با صداقت، جوان را چون گلي شكفته
و با طراوت نموده است که بيشترين تأثيرپذيري را
براي پژمرده شدن داراست.

تشبيه نوجوان و جوان به نهال نارس در کلمات
معصومين، حاكي از همين مطلب است که او را
مي توان به هر جهتي هدايت نمود بر خلاف درخت
تنومندي که کسي قادر به جهت دهی او نيست مگر
با بریدن تنه آن درخت.

بنابراین جوانی با نوعی اثر پذیری روحی و حالات
انفعالی و تشویشات ذهنی همراه و آمیخته است که
کمتر صبغه و رنگ عقلی و استدلالی دارد.

به همین جهت عوامل خارجی در جهات مثبت یا
منفی بیشترین اثر را در او می‌گذارد.

آنچه که از دیدگاه اسلام مهم است سوق دادن او به
سوی تکامل انسانی و اهداف متعالی است. سنت و
سیره پیامبر اسلام . صلی الله علیه و آله . و اولاد
طاهرینش نسبت به جوانان، مبین همین نکته است.

پس صرفاً به کار گرفتن احساسات جوانان و تشویق و
تحریر آنان از قدرت احساسی و عاطفی مقصود
شارع مقدس نیست بلکه سوق دادن آن در قلمرو
دین و عقلانی نمودن اهداف عالی انسانی، همه
همت رهبران دین می‌باشد و ادعای ما این است که
همة تعالیم دین و احکام الهی خصوصاً نماز در همین
راستا بر مسلمین فرض و واجب شده است.

نیازهای غریزی و فطری جوانان و پاسخ آن

با تمهید مقدمات و مطالبی که ذکر شد می‌توان گفت که فلسفه همه عبادات دینی در این نکته معطوف است که متأثرترین قشر یعنی جوانان را مؤثرترین قشر در اجتماع انسانی قرار دهد.

چون احساس به يك تکیه گاه محکم و امنیت و آرامش در پناه آن تنها عنصری است که می‌تواند به جوان اعتماد و اطمینان بخشیده و او را از اضطرابات درونی و تشویشات ذهنی رها سازد.

همه مشکلات و معضلات روحی و روانی که هویت او را در معرض خطر انداخته و ثبات شخصیت او را از گفش ربوده و خلاء عظیمی را در او ایجاد کرده ناشی از نداشتن يك ملجاء و عدم دست یابی به يك پناهگاه دائمی و مستحکم است. همه صاحبان مکاتب کوشیده‌اند تا به نحوی این آتش احساسات درونی را خاموش و یا حداقل از شعله‌های آن بکاهند.

به همین خاطر راه‌حل‌هایی چون آزادی بی‌قید و شرط جوانان در ارضای هواهای نفسانی و غرایز حیوانی و سوق دادن و جهت دهی ایشان به میخانه‌ها و کاهواره‌ها و صدها طرق دیگر را به عنوان پناهگاه ارائه دادند اما پس از رویکرد جوانان به آن مأمّن‌های به ظاهر مستحکم، سقف‌هایشان فرو ریخته و به واهی و خیالی بودن آنها پی برده‌اند.

چون با ارضاء نیازها و دفع هواهای نفسانی، اهداف خود را تأمین شده نمی‌یافتند.

«امروزه اشتیاق شدید جوانان سراسر جهان به شنیدن موسیقی به اصطلاح پاپ و پوشیدن لباس‌های نوعاً جدیدی مثل بلوجین که زبان حال میل به آزادی از قید و بندها و تحرك و تكاپو و اعلام استقلال يك تنه از قید ضوابط و معیارهای اجتماعی است کاملاً واضح است.

بسیاری از جوانان تیز و چابک پا در رکاب سفر می‌گذارند بدون آن که بدانند به کجا می‌روند.

در این مسحور شدگی و حتی تسخیر شدگی در قبال شیوة زندگی جدید که از غرب سرچشمه گرفته و جهان گیر شده است شمار کثیری از جوانان مسلمان شریک بوده‌اند

دانستن این نکته برای جوانان مسلمان لازم است که این پدیده‌ها با علل ژرف‌تری ارتباط دارند که از نظر معنوی بی‌طرف نیستند. (۵)

جوانان در زندگی و حیات جوانی خویش امور زیادی را در حال تجربه کردن می‌باشند او چون سایر افراد جامعه اما عاطفی و احساسی‌تر از دیگران در صدد دست یابی به امری است که قلبش را بدان واسطه تسکین بخشیده و نوعی آرامش را تحصیل نماید و لیکن به هر چیزی که روی می‌آورد بعد از مدت

کوتاهی در می‌یابد که آن عنصر، مطمئن و واقعی نیست.

البته تشخیص این امر در ابتدای سنین نوجوانی و جوانی بسیار دشوار است شور و هیجان جوانی در جوانان غالباً فرصت تعقل و اندیشه این که انسان برای يك زندگی و حیات طولانی و اهداف متعالی خلق شده را از او سلب کرده و به همین خاطر او بعد از تجربه عملی، به پوچی و بی‌پایگی بسیاری از مأمن‌هایی که بدان پناه آورده است پی خواهد برد.

و دشمنان دین خصوصاً غرب به خاطر درك همین نیازهای فطری و غریزی جوانان تلاش زیادی انجام می‌دهند تا این گرایش‌ها را به جهاتی که اهداف آنها را تأمین می‌کند سوق دهند و آنها را از کمالات معنوی و دینی منحرف سازند.

کسی که خود مدت زیادی از عمرش را در میان غربیها سپری کرده و الآن هم زندگی خود را با آنها در حال

تجربه کردن می باشد قضاوت و داوریش چنین است
که گوید:

«در شیوة زندگی کنونی غرب کشش و گرایش هست
که افراد جامعه را به زیستن در لحظه کنونی فارغ از
همة تاریخ و گذشته و غرق شدن در طلب
سرافرازیهای لحظه ای و لذت حسی آنی و می دارد.

پرستش قهرمانان ورزشی و میل به رکوردشکنی دائمی
و فایق آمدن بی وقفه بر طبیعت نشان دهنده یک
وجه از این دل مشغولی به تن است در حالی که جنبه
بسیار ویرانگرتر همین گرایش را می توان در استفاده از
مواد مخدر و طبعاً مشروبات الکلی، روابط جنسی
آزاد و نظایر آن دید که تماماً از تلاش نفس برای غرق
نمودن خود در لذتهای آنی جسمی و غریزی حکایت
دارد. بدیهی است که ورزش مستلزم انضباط و سخت
کوشی است و این از جهات مثبت آن است.

اما بزرگداشت بیش از حد ورزش و کمابیش پرستیدن
قهرمانان ورزشی ناشی از اهمیت گزافی است که به
تن داده شده است.

علاوه بر این که نقش و اهمیتی که به ورزش داده
می‌شود ابداً بی‌ارتباط با اشتیاق به لذت جوی‌های
جسمانی نیست. که همه این عوامل متضمن از دست
رفتن ایمان و اعتقاد جوانان به معیارهای اخلاقی
است. (۶)

يك جوان مسلمان با تحصیل معرفت و دست یابی به
علوم مقدس دینی باید خود را مجهز ساخته و به دامی
که جوانان غربی بدان گرفتار آمدند هویت خود را از
دست ندهد.

[1] نهج الفصاحه، حدیث ۲۰۵۰.

[2] نهج الفصاحه، حدیث ۳۷۲.

[3] سفینه البحار، ج ۲، ص ۱۷۶.

[4] دکتر مای لی، شخصیت، ترجمه دکتر محمود منصور، ص ۱۲۰.

[5] دکتر نصر، جوان مسلمان و دنیای متجدد، ص ۳۳۸.

[۶] . دکتر حسین نصر، جوان مسلمان و دنیای متجدد، ص ۳۴۲.